

10. veebruaril 1946 võtsid SARK-I Võrumaa osakonna
töötajad Võrust Rõuge valda viiva tee 4. kilomeetril kinni
Võru Keskkooli vanemate klasside õpilased, kes püüdsid
telegraafipostitele kleepida nõukogudevastaseid lendlehti:
1) Veski Heino Voldemari p. sünd. 1928. a. 9 kl. õpilane
2) Kaska Valev Jaani p. sünd. 1929. a. 10 kl. õpilane
3) Tammemägi Hans Rudolfi p. sünd. 1929. a. 9 kl. õpilane
Läbiotsimisel võeti kinnivõetuil ära 259 nõukogudevastase sisuga
Lendlehte, sh. Nõukogudevastase ajalehe Ugandi eksemplar.
ENSV Siseasjade rahvakommissaar kindralmajor A. Reserv

ERA. F R-I. N5 s 127. 1106-109



Võru koolipoiste
põrandaalune leht
aastast 1945

Nr 35

sügis 2004

X aastakäik

TÄNANE LEHT: HANS TAMMEMÄGI,
SÕPRUSE 1-4, VALGA 68203 ☎ 076 42 487

Lihula Mahtra

Lihula, auväärse minevikuga Lõuna-Läänemaa keskus.
Tuntut juba muinasajast eestlaste tähtsa muinas-
linnuse. On taas tõusnud meedia ja rahva tähelepanu
objektiks. Eesti Entsüklopeedia viies köide annab
piisava ettekujutise Lihula minevikust, olevikust ja
aimatavast tulevikustki. Huvitavat lisa sain EÕRL
infolehest „Memento” nr.62, kus Ülo Ojatalu avaldas
ühe Lihulas tegutsenud noorte vastupanugrupi KGB
toimikust alljärgneva lühiülevaate:

Fond 129.S.Ü.23768

«Scouts Pataljon», ka «Suur Kolmik» aastatel 1942—
1950 Lihulas, Saksa okupatsiooni ajal ja kuni 1946.
a. tegutses skaudi-organisatsioonina, 1942. a. oli
vanemalt 7 liiget vanuses vähemalt 12— 15 aastat.
Oli vandetöötus, säilinud on hulk tollaseid dokumen-
te. Mingit saksa okupatsiooni vastu suunatud
tegevust säilinud dokumendid ja eeluurimine ei
näita, selle vastu KGB huvi ei tundnud, peale selle,
et püüti kindlaks teha organisatsiooni kuulunud
isikuid.

Nõukogude okupatsiooni ajal (toimiku järgi alates
1946. a-st) jätkus tegevus väiksemas koosseisus — 4
isikut. Koguti relvi, pandi pärgi Vabadussõja mäles-
tusemärgile, levitati lendlehti. Vähemalt üks grupi liige,
juba täisealiseks saanu, langes metsavennana
haarangul 1950. a. detsembris.

«Suure Kolmikuna» tegutsemise ajal 1948. a. tapeti
komsorg, tõenäoliselt «Scouts Pataljonist» ja selle
tegevusest teadlik olnud koolivend. Terroriakti eest
mõisteti üks grupi liige 1951. a. surma ja hukati.
Tollal veel alaealine kolmas grupi liige sai esialgu
25+5, vabanes 1956. a. ja võib praegu elus olla.
Grupi kohta oli 1949. a. avatud operatiivtoimik, grupp
arreteeriti alles 1950. a. detsembris, võimalik, et metsa-
vennana langenu päevikust saadud andmete järgi.

Isikuandmete kaitse huvides pole ülevaates kasutatud
nimesid. Vajadusel on neid võimalik saada
Represseeritute Registri Büroost.

Niisiis muinasajast tänapäevani on Lihula rahvale
olnud püha vabadusepüüe ja armastus oma iseseisva maa
vastu.



Ausammas, pildistatud veel siis,
kui see veel Lihulas oli!

Nagu muiste, võitlesid Lihula noored ka möödunud
sajandi viimastel aastakümnetel orjastajate vastu. See
vaim leidis väljundi taasiseseisvunud Eesti poolt
hüljatud ja unustatud Eesti vabaduse taastamise nimel
võidelnute ja langenute mälestuseks monumendi
rajamise teel. Oma osa samba püstitamisel oli muidugi
ka 2002.a. vallavanemaks valitud tuntud vabadusvõitleja
Tiit Madissonil. Sambasse puutuv adekvaatne teave on
äratoodud „Õhtulehe” 14.08.04. numbris Tiit Madissoni
enda poolt artiklis „Vähem hüsteeriat”.

Vähem hüsteeriat!

12. augusti peaminister Juhan Partsi hüsteerilises toonis ja valesid fakte sisaldav avaldus desinformeerib avalikku arvamust ega ole kohane iseseisva riigi valitsusjuhile. Arusaamatu, miks kasutatakse 2002. aastal Pärnus üheksa päeva püsti seisnud sambal olevat teksti «vaba Euroopa eest». Sõjaveteranide palvel, kellele ausammas kuulub, on tahvel asendatud, millel järgmine kiri: «Eesti meestele, kes sõdisid 1940-1945 bolševismi vastu ja Eesti iseseisvuse taastamise nimel». Tekst on kooskõlastatud ajaloolastega.

Mingit SS-sümbolikat, Saksa mundris eesti sõdurit bareljeefil ei ole. Krael on soomustatud käsi ja täht «E», mis sümboliseerib kuulumist Eesti väeossa. Seega on tõlgendus SS-lastest ausambast meelevaldne ja üldsust desinformeeriv.

Ausammas püstitatakse kalmistule, kus asub ka hiljaaegu Venemaa saatkonna rahadega renoveeritud Nõukogude sõdurite ausammas.

Väidetavalt oli samba püstitamise ajendiks ka tähelepanu juhtimine Eesti valitsuse tegevusetusele ja ükskõiksusele Venemaa räige ja jultunud Eesti iseseisvusele ohtliku nn. Sergei Karaganovi doktriini levitamise suhtes. Selle doktriini põhiteesiks on et taastuva Venemaa „postimperialistlik tagasihaare on ainumõeldav”. Vene Föderatsioon peab alustama „lahkuläinud ääremaade reintegreerimist, kasutades selleks majanduslikku, kultuurilist ja legitiimset sõjaväelist survet, sealse venekeelse elanikkonna käsitlemist „pantvangidena”, inimõiguste relvana.

Deržaava laiendamise pidev tung ääremaade ja naabrite arvel on sama vana kui Venemaa ühtne keskviim ise. Lähis- ja kaugvälismaa mõiste on pärit juba verise tsaari Joan Julma ajast. Tema Balti alasid metsikult laastanud sõja (1558 – 1583) õigustuseks oligi, et „Baltikum, see on meie välismaa!” Seda liini jätkasid bolševikud Baltikumis kui ka hiljem Euroopas ning kümme aastat Afganistaanis. Kui me naiivselt tegime vahet nn. demokratiseerunud Venemaa ja bolševike NL vahel, siis peaks küll selles asjas selgus käes olema. Venemaa ei varjagi seda et „rahvuslike kokkupõrgete vältimiseks ja rahvuskasvatuse kaitseks” strateegiline valmidus seisneb Pihkvas paiknevast õhuhüdroloogilise-õhuhüdroloogilise moodsa side- ja tulejõuga, lisaks 5 kiirreageerimisdiviisi, nende kannul rühksid kohale kolm mobiilset armeekorpus, ühtaegu laevastik merejalaväelaste brigaadiga. Aga „rahvuslike kokkupõrkeid” on meil paiknev rohkearvuline „viies kolonn” valmis ning suuteline nõutud ajal päevapealt korraldama.

Baltimaid puruafšistlikuna maailmameediale teavitav Venemaa on tegusaid liitlasi leidnud eesti juutide kogukonnaga koostööd tegeva Moskva vene ülemrabi Berl Lazari näol. Viimane esitaski Venemaa kaudu Eestist süüdistava kirja Brüsselisse Romano Prodile.

Soovitaksin peaministril põhjalikumalt tutvuda Eesti ajaloo, siis on mõistetav, miks 70 000 Saksa mundris eestlast sõdis nii meeletult bolševistliku terrorismi vastu. Veel soovitaksin uurida, missuguseid kuritegusid pani Eestis toime stalinlik terrorirežiim 1940-1941.

Ausamba püstitajate ja 60 aasta taguste ajalooõnnetuste meenutajate taunimise asemel võiks valitsus ajada hoopis aktiivsemat idasuunalist välispoliitikat, mitte peitma pead liiva alla iga Venemaa propagandarünnaku puhul. Kuus aastat nõukogudevastase tegevuse eest Gulagis viibinuna, Hirvepargi massimeeleavalduse organiseerijana, kes andis Lääne massiteabele aastatel 1987-88 umbes 300 intervjuud okupeeritud Eesti olukorra ja meie ajaloo kohta, on mul moraalne õigus seda soovitada.

Tiit Madisson, Lihula vallavanem

Berl Lazar esindas peale Venemaa ka kogu juudi rahva muret, kirjutades selle kirja kogu Euroopa rabide keskuse palvel.

Eestis elavate venelaste psühholoogiline töötlemine Venemaa infokanalite poolt on aasta-aastalt pidevalt laienenud, teevad seda ka Eestis ilmuvad rohkearvulised venekeelsed väljaanded. Laimust ja valestõretavad artiklid nn. ajakirjanikult ja Tallinna volikogu liikmelt Dimitri Klenski sulest ilmuvad koguni eesti keskajakirjanduses. Üldtuntud aktivistid sellel alal on ajast-aega Pjotr Rožok, Juri Mišin, Oleg Morozov, Vitali Haitov, Jevgeni Kogan, Nikolai Mašpanov jne.! Venelastest ei jää maha ka eestikeelsed „geeniused”. Jaan Kaplinski kirjutab pidevalt nii kodu- kui välismaa ajakirjanduses venelaste tagakiusamisest Eestis ja kodakondsuse nullvariandi eelise, hoiatab pead tõstva fašismi eest Eestis. Usuvastane võitlev ateism on asunud ründama Eestis domineerivat kristlikku kirikut. Jaak Urmet, kirjanikunimega Wimberg, Kutsus üles paljastama kristluse inimvihkajalikkude ideoloogiat ja selle aluseid, temale sekundeerib jõuliselt endaimetleja Andrus Kivirähk, kes on end tõstnud jumala seisusse, ent inspireerib teda siiski „kõrgeim” olend ahv. Venekeelne eesti ajakirjanik Boris Tuch väidab julgelt et väike Eesti on justkui üleni natsiideedest läbi imbunud ja siin kisatakse igal nurgal „Heil Hitler”, sellepärast ta tervitabki E. Zuroffi üleskutseid pealuuküttimisele Eestis. Taoliste tavatsetele ei ole valitsusepoolset ega ka ajaloolaste või autoriteetsete ühiskonnategelaste tõsist vastuväitlust olnud.

Kuigi Eesti Vabariik oma esimese kahekümneaastase iseseisvuse perioodil ei suutnud üldrahalikku tänu- või mälestusmärki püstitada vabaduse kättevõidelnutele ja langenutele, tegid seda ometi aastate jooksul kohalikud valla-, linna-, või külaelanikud kohalike mälestusmärke rajades.



Otepää



Palamuse

Sarnane suhtumine kordub meie taasiseseivunud Eestis. Veel on elavate kirjas mehi eelnenud Eesti Vabariigi ajal sindinuid, kes astusid võimaluse avanedes võitlusse meie riikluse hävitavale bolševike Venemaa vastu. Oma maa-alade ja ka tuhandete küüditatud ja vangistatud kaasmaalaste vabastamise nimel. Nad võitlesid Eestimaa surmavaenlaste vastu. Kaitsesid lootusetutes lahingutes Eesti piiri, kaitsesid samm-sammult oma maad Narva all, Sinimägedes, Tartu-Emajõe joonel, Tallinna lähistel. Kaitsesid väljakuulutatud O. Tiefs valitsust ja sini-mustvalget lippu Pika-Hermani tornis. Andsid tuhandetele kaasmaalastele võimaluse pääseda läände ja lõunasse eelootavast punasest põrgust. Nendes lahingutes hukkumate hauad tegid võitjad maatasa, rüvetasid mälestuse nendest. Nende omaksed saadeti suurema Siberisse. Vähesed vangilaagritest läbikäinud ja ellujäänud on rahvuslikult meeletatud aatekaaslaste toetusel püstitanud üksikuid mälestuskive ja tahvleid oma kasinate võimaluste piirides. Väidetavalt Eestimaa taasiseseisvaks laulnute auks on siiski Tallinna linn kaks toru püstitanud, kus kellad näitavad meile veelantud aega.

Pärnus omaalgatuslikult püstitatud sammas kõigile Eesti sõjameestele, kes teises Vabadussõjas langesid kodumaa ja vaba Euroopa eest 1940 – 1945. Võeti maha võimude poolt kui fašistliku mainega omavaliline rajatis. Ei õnnestunud selgitada ajaloolist tausta ega veenda võimumehi huvituma Eesti oma ajaloost. Eesti võim ja valitsus lähtusid võitjate-vabastajate kirjutatud ajaloost. See ajalugu aga on Staliniga kollaboreerinud Lääne demokraatia ja USA juudi kogukonna ühistöö,

õigustamaks Inglis- ja Prantsusmaa kogukonna koostööd bolševistliku Venemaaga, mille hinnaks oli miljonite ja miljonite hukatute ja piinatute inimeste hind. Sõda käis nagu fašismi (natsismi) hävitamise egiidi all. Tegelikult sõiditi Churchilli ja Stalini poliitiliste intriigide teostamise nimel. Mitte Saksamaa, vaid Inglismaa kuulutas sõja Saksamaale, Inglismaa huviks oli totaalselt purustada Saksamaa kui brittide konkurent Euroopas, samaaegselt võimalikult muuta varemeiks ka teised Euroopa riigid, sellega muutes nad pikaks ajaks Briti impeeriumi doonoriteks. See kõik sobis suurepäraselt Stalini Venemaale, kellel oli siiski salajane lootus jõuda Pariisi värasse nagu see toimus Napoleoni purustamise käigus.

Churchill lootis muidugi säilitada muusesas Briti impeeriumi asumaad ja haarata ka seni Euroopa teistele riikidele kuulunud kolooniad. Siit saab selgeks miks Churchill keeldus juba sõja alguses Inglismaale sõitnud Rudolf Hessiga arutamaks rahupakkumist ja mõningate andmete alusel koguni Hessi hukkamine ja Nürnbergi protsessile Hessi teisiku esitamine. Ei saa ju tõsiselt võtta väidet natsismi hävitamisest kaitssete Euroopa muuseum-linnade nagu Dresden, Leipzig, Königsberg, Tallinn, Narva jne. purustamist koos miljonite tsiviilisikute hukkamisega. Samas oli nn. Lääneliitlastel hästi teada saksa rahva ja armeekindralite Hitleri vastane meelsus mis kulmineerus atentaadiga Hitlerile ja sõjategevuse lõpetamise võimaluste otsimisega läänerindel. Saksamaa oli valmis jääma kilbiks bolševistliku Venemaa sissetungimise vältimiseks Euroopasse, Churchillil patoloogiline viha Saksamaa vastu takistas seda.

Nii oli Churchill koos Valge Maja haige mehe Rooseveldiga valmis täitma Stalini kõiki nõudmisi. Nad loobusid toetamast Balti riikide taassünni ideed. 1945.a. suveks olid nad müünud neid Stalinile kolm korda maha: 1943.a. Teheranis, 1945.a. Jaltas, kolmandat korda Potsdamis ja 1946.a. Pariisis neljandat korda ja lõplikult. On lihtsalt ime et Stalin ei osanud nõuda enam, ilmselt lootis ta teistes maades elujõulisteks poputatud kommunistlike parteidega ning valmimisjärgus oleva aatom-pommi programmiga jõuda edasi kõigi maade proletaarlaste ühendamiseni. Churchill poliitilise avantüüri tulemuseks oli Venemaa poolt enam kui poole Euroopa riikide anastamine; igaveseks liideti Venemaaga Ida-Preisimaa, Soome mitmed alad, Sahhalini saar ja mitmed Jaapani saared veel, Baltimaad. Siia võib lisada miljonite inimeste tapmine, nälgutamine ja piinamine Stalini surmalaagrites, kommunistliku orjandusliku korra aastakümneteks pealesurumise nn. sotsialismileeri rahvastele. Ei või mainimata jätta bolševismitaudi globaalset levikut, mis tõi surma ja viletsust mitme mandri rahvastele, selle tõkestamisele tõsiselt asus siiski USA.

Kogu selle tragöödia varjamine nõuab läänes tõsist pingutamist. Ega ei olegi muud kui Saksa okupatsiooni ning natsikuritegude võimalikult suureks puhumine ja holokausti tähtsustamine ning holokausti ülemaailmse tähistamise nõudmine, kooliõpikutesse kohustusliku holokaustiõpetuse lisamine.

Natside kuriteod on õiglaselt hukka mõistetud. Saksamaa on denatsifitseeritud, fašism on hukkamõistetud ja välja juuritud. Saksamaa on maailma rahvaste ees vabandanud ja andeks palunud, mitmel korral kannatanutele hüvitusi maksnud. Nii seisabki maailm fakti ees, et 20. Sajandil ligi miljard inimest hävitanud kommunism ei ole leidnud hukkamõistmist ja õilmitseb kõigis oma mitmepalgelistes vormides edasi. Õeldakse, õrn teema. Aga inimkond ei tohiks elada taolise häbiga südames, peaks mõistusele tulema ja lõpetama „vabastajate“-võitjate võltsitud ajaloo pealesurumise ning selle alusel vägivalla, kuritegude, ülekohutu ning genotsiidi heroiseerimise.

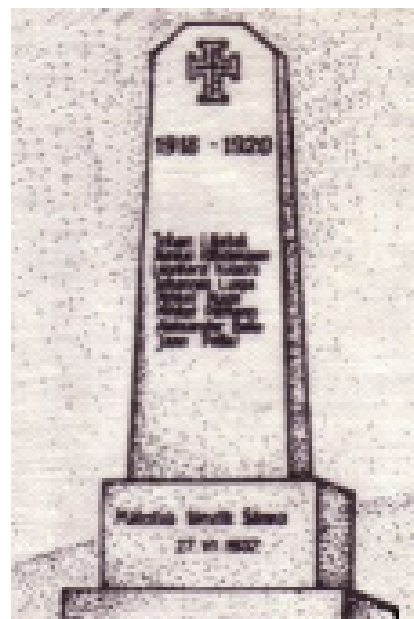
Mälust ei saa lahti öelda, see on varamu mis käib inimesega kaasas elu lõpuni. Midagi võib seal tuhmuda, asetuda ümber, aga jälg jääb. Lihulas Venemaa saatkonna rahadega renoveeritud sovjetisõdurite punatäheline sammas kohustas rahvast meenutama ka Eesti vabaduse eest võidelnud Eesti sõdureid nimetutes haudades. Nad tegidki seda. Eelnevalt kirjeldatud taustast tulenevalt ei jäänud tulemata etteheited vene-juudi poolt, isegi väidetavalt Brüsselist vastavalt Vene juudi ülemrabi kirjale. Ka nüüd ei vaevunud ei välisminister ega valitsus selgitama realistlikku Eesti ajalugu, et ei sõditud fašismi poolt, vaid bolševismi vastu, Eesti iseseisvumise taastamise nimel. Muidugi oleks see läänes olnud esialgu raskesti mõistetav ja mitmekordset selgitust nõudev. Mõni lihtsamad teed – pimeduse varjus vargapoisi kombel, politsei kumminuiade ja gaasiga segajaid laiali ajamas, rõõviti rahva rahaga rahva poolt püstitatud mälestusmärk.

Samba püstitamine ei saanud tulla valitsusele ootamatult, inimlik oleks olnud eelnevalt leida kompromiss samba asjus.

Rahva poolt, rahva huvides ja rahva palgal olevad Eesti võimustruktuurid käitsid võõrriikide esindajatena omas Eesti riigis. Valitsuse kohustes on seista hea Eesti rahvusvahelise maine eest, tagada aga ka rahva usaldusväärsus paljude riiklike institutsioonide suhtes. Kuuletudes meie riigile pahatahtlike jõudude vastuväidetele, saavutati just vastupidine tulemus, Eesti maine langus välisilmas ja Eesti avaliku arvamuse lõhestumine. Välispoliitiline hetkekasu ja argus ei kaalu kuidagi üles pikaajalist sisepoliitilist pinget. Soome välispoliitik M.Jakobson arvas: „Kui Lihula sammas jäänuks püsti, siis oleks seda küll väljaspool kritiseeritud, kuid suuri tagasilööke poleks see teile toonud“. Tartu Ülikooli semiootikaosakonna juhataja Peeter Torop leidis et: „Lihula sammas peab leidma koha ametlikus mälus, siis leidub talle koht ka maa peal. Sest mitteametlikust mälust ta ei kao. Ta on juba mütologiseeritud ja folklooriks muutunud. Teda ei saa unustada ega maha vaikida. Ta jääb eksisteerima inimeste tajus“.

„Sambalõhkujateks“ tituleeritud peaminister Parts ja siseminister Leivo pole tõsiseltvõetavalt Lihula inimestega rääkinud või vabandanud selgelt ülemäärase jõu kasutamise ning ebaväärikalt läbiviidud sambaröövi pärast. Partsi märulipolitsei toetusel Lihulas käimine ei kujunenud vabanduseks, pigem saamatuks õigustuseks. Madissoni ja Tammiksaare teeneks võib lugeda valitsuse ja rahva äratamist mahavaikitud, unustatud ja ebaetiiliselt käsitatud Eesti lähiajaloo sovjetlikust uimast. Võib loota ehk sedagi et ükskord ometi saab teoks Vabaduse väljakule Vabadussõja üleriigilise ausamba püstitamine, mis osutaks nii riigi sünnile, kui ka kõigile hilisematele katsetele Eesti iseseisvust kaitsta ja selles võitluses ennast ohverdanud kangelastele väärilist tähelepanu, austust ja tänu.

Hans Tammemägi



Mälestab tänulik Säna